Ερμηνεία Εικόνας 'Τα Εισόδια της Θεοτόκου' (Χρήστος Γ. Γκότσης)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 21 Νοεμβρίου, 2011

Η ιερή ακολουθία της εορτής των Εισοδίων της Θεοτόκου και η σχετική εικόνα υπηρετούν ένα βαθύτερο σκοπό: χειραγωγούν τον πιστό στο μυστήριο της σάρκωσης του Υιού και Λόγου του Θεού.

Η είσοδος της Θεοτόκου στο ναό είναι το προοίμιο της εύνοιας του Θεού στους ανθρώπους, η προκήρυξη της σωτηρίας των ανθρώπων, η αναγγελία του Χριστού και η πραγματοποίηση του σχεδίου της θείας, οικονομίας. Αυτά διακηρύσσει το απολυτίκιο της εορτής.

«Σήμερον της ευδοκίας Θεού το προοίμιον και της των ανθρώπων σωτηρίας η προκήρυξις. Εν Ναω του Θεού τρανώς η Παρθένος δείκνυται και τον Χριστόν τοις πάσι προκαταγγέλλεται. Αυτή και ημείς μεγαλοφώνως βοήσωμεν Χαίρε της οικονομίας του Κτιστού η εκπλήρωσις».

Ο ορθόδοξος αγιογράφος με βάση τις παραπάνω πληροφορίες της απόκρυφης διήγησης και τη δογματική διδασκαλία της Εκκλησίας για τη Θεοτόκου συνθέτει την εικόνα των Εισοδίων.

Το κύριο πρόσωπο της εικόνας είναι η τριετής Παναγία. Εικονίζεται τη στιγμή που την υποδέχεται στο ναό ο ιερέας Ζαχαρίας, ο μετέπειτα πατέρας του Προδρόμου, καθώς την παραδίδουν ευλαβικά οι θεοσεβείς γονείς της. Πίσω τους ακολουθούν οι παρθένες, «οι αμίαντες θυγατέρες των Εβραίων», που κρατούν αναμμένες λαμπάδες.

Η Παναγία δε ζωγραφίζεται φυσιοκρατικά. Δεν εμφανίζει δηλαδή τίποτε το παιδικό, εκτός από το μικρό μέγεθος του σώματός της. Αυτό γίνεται σκόπιμα. Ο ορθόδοξος αγιογράφος θέλει να μάς απομακρύνει από το γράμμα της διήγησης («τριετής η παις»), για να συλλάβουμε το πνεύμα της, την εκκλησιολογική της διάσταση. Η Παναγία είναι η Θεοτόκος, η Μητέρα του Θεού. Γι' αυτό ο υμνωδός μάς καλεί «την νηπιάζουσαν φύσει και υπέρ φύσιν Μητέρα αναδειχθείσαν του Θεού ευφημήσωμεν ύμνοις» (Τροπάριο του όρθρου).

Η Παναγία εικονίζεται ως ώριμη γυναίκα με το γνωστό μαφόριό της, όπως τη βλέπουμε στις εικόνες της.

Το ίδιο κάνει και ο υμνωδός της Εκκλησίας και για τις λαμπάδες των παρθένων. Οι αναμμένες λαμπάδες δεν είχαν σκοπό να εμποδίσουν την τριετή παιδίσκη να γυρίσει πίσω, στο σπίτι της, καθώς ήταν στο δρόμο προς το ναό –αυτό λέει η απόκρυφη διήγηση- αλλά τούτο: να υποδείξουν τη νοητή λαμπάδα, την Παναγία, και προδηλώσουν έτσι την ανείπωτη μελλοντική αίγλη. Αυτή η αίγλη θα ήταν ο Χριστός, γιατί από την Παναγία θα ανέλαμπε (θα γεννιόταν) φωτίζοντας τους καθισμένους στο σκοτάδι της αμαρτίας ανθρώπους. Αυτόν το συμβολισμό παρουσιάζει το δ' στιχηρό προσόμοιο του εσπερινού, ήχος δ' «Αι νεανίδες χαίρουσαι και λαμπάδας κατέχουσαι, της λαμπάδος σήμερον προπορεύονται της νοητής και εισάγουσιν αυτήν εις τα Άγια των Αγίων ιερώς προσηλούσαι την μέλλουσαν αίγλην άρρητον εξ αυτής αναλάμψειν και φωτίσειν τους εν σκότει καθημένους, της αγνωσίας εν Πνεύματι».

Σε πολλές εικόνες πίσω από το Ζαχαρία, αριστερά, παριστάνεται η Παναγία να κάθεται σε καθέδρα με τρία σκαλιά (είναι η αναβαθμοί του θυσιαστηρίου του απόκρυφου κειμένου) και να περιμένει την τροφή που της φέρνει ο άγγελος Γαβριήλ. Η Παναγία να παραμείνει στο Άγιο των Αγίων ως νέα Κιβωτός της Διαθήκης, ως η «έμψυχος κιβωτός» και στα δώδεκα χρόνια της παραμονής της εκεί θα τρέφεται θαυματουργικά με ουράνια τροφή.

Από το βιβλίο
Ο Μυστικός κόσμος των Βυζαντινών Εικόνων
(τόμος δεύτερος)

Χρήστου Γ. Γκότση
Εκδ. Αποστολική Διακονία

(Πηγή ηλ. κειμένου: enoriaka.gr)